

πριγκιπήσσης Feodore τοῦ Hohenlohe-Langenburg, ήτις ἀπέθανε μετὰ δεκατέσσαρα ἔτη, τῷ 1872. Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1873 ὁ φιλομουσότατος δούξ ἐνυμφεύθη, εἰς τρίτον

γάμον, τὴν ἡμοποιὸν Ἐλένην Franz, δούς αὐτῇ τὸν τίτλον Βαρώνης τοῦ Ἐλδβουργ.

*

ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ ΓΑΛΙΛΑΙΟΥ.

·Υπὸ Σπυρίδωνος Παγανέλη.

TΟΙ μέταξὺ τοῦ ΙΔ' καὶ ΙΣΤ' αἰώνος βραχὺ χρόνια κῶν διάστημα καθ' ὃ νέα εὐγενεστέρα πνευματικὴ ζωὴ ἀνέτειλεν ἐπὶ τὴν Δύσιν ἐσημειώθη, ἴδιατέρως ἐν Ἰταλίᾳ, διὰ τῆς ἀλληλοιδιαδόχου ἐμφανίσεως ἑκτάκτων ἀνδρῶν ἐν τῇ Τέχνῃ καὶ ταῖς Ἐπιστήμαις κλεισάντων τὴν ἴδιαν χώραν, καὶ τὴν ἀνδρωπότητα καθόλου. Ἀληθῆς Ἄναγέννησις ἐκ ζόφου καὶ ἀμαθείας ἐπικολαφθεῖσα μετὰ τὴν συμφορὰν τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῆς ἀνδράς δράσεως καὶ ἐπιρροῆς τοῦ Ἐλληνικοῦ πνεύματος, ὅπερ πλούσια ἀπέδωκε τὰ τροφεῖα τῆς φιλοξενίας ἐμφυτεύσαν εἰς γόνιμον γῆν τὸν σπόρον τῆς φιλοσοφίας, καὶ παρασκευάσαν τὸ ἔδαφος ἐν ᾧ τοσούτον λαμπρῶς ἐσταδιοδόρυμησαν εἴτα ἔξοχοι ἀνδρες. Ἡ μικρὰ αὕτη ἀλλὰ κλεινὴ χρονικὴ περίοδος εἶδε γεννηθέντας τὸν Ἀριόστον καὶ τὸν Τάσσον, τὸν Μιχαὴλ Ἀγγελον καὶ τὸν Ῥαφαὴλον, τὸν Λεονάρδον Δαβίντσε καὶ τὸν Τιτιανόν, τὸν Κορρέγιον καὶ τὸν Τιντορέτον, τὸν Μακκιαβέλιον καὶ τὸν Γαλιλαῖον. Ὁ φιλοσοφικὸς πυρός ὃ ὑπὸ Ἑλληνικῆς χειρὸς ἀνυψωθεὶς καὶ διαπόντιος καταφθάσας ἐκ τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν Δύσιν ἐδαφούχησε τὴν ὥραίαν χώραν τῶν μεγάλων ρωμαϊκῶν ἀναμνήσεων, καὶ λύσας, ὑπὸ τὰς ἀκτίνας αὐτοῦ, τὸ βαθὺ τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς ἀδιαφορίας ἔρεθος, ἐδέρμανε διὰ θείου πυρὸς τὰ ἀδραγοῦντα πνεύματα, καὶ τὰς ὑπὸ τὸ κράτος ἀπειροκάλου νάρκης τελούσας συνειδήσεις. Ὡς ἀστρα καὶ ἀστερισμοὶ ἀνατέλλοντες καὶ δύοντες εἰς τὸ πάγκαλον καὶ εὐρὺ τῆς δημιουργίας στερέωμα ἀνέτελον καὶ ἔδυον ἀλληλοιδιαδόχως, ἐν Ἰταλίᾳ, σέλας ἀνέσπερον καταλίποντες ὅπισθεν αὐτῶν, ἔκλαμπτοι ἀνδρες, ἀληθῆ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλλιτεχνίας σεμνώματα, φύσεις προνομούχοι εἰσδύσασι εἰς βαθύτατα κεκαλυμμένης γνώσεως μυστήρια, διάνοιαι ἀρθεῖσαι ἄχρι τῶν νεφελῶν καὶ περαιτέρω ἔτι, μαντεύσασι, ἀπόκρυφα, ἐπινοήσασι ὅργανα δι' ὧν ὁ ἀνθρώπος διέγνω ἀπόρρητα ὑπὸ πέπλον κεκαλυμμένα, πνεύματα ἀποκαλύψαντα ἡμῖν θέλγητρα ἀγνωστα τῆς Τέχνης, καὶ ἐλάσαντα ἄχρις ὁρίου τελειότητος πέραν τοῦ ὅποιου εἶναι τολμηρὸν νὰ ὀνειροπολήσῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἡ κλεινὴ Φλωρεντία ἡ τὸ ὄνορα τῶν νέων Ἀθηνῶν ἀναλαβοῦσα κατὰ τὴν θερμουργὸν ἐκείνην ἐποχήν, ἡ Ῥώμη, ἡ διὰ τὸν κλέοντας τῶν μεγάλων ἀναμνήσεων καὶ τῶν μεγάλων ἐγκλημάτων τῆς ἀγεράχως πυργουμένη ὡς γίγας ὃν δὲν κατέβαλον οἱ αἰῶνες, ἡ ἐγαῖστρια Ἐνετία ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς δημοκρατίας ἐγκλείσασα τὴν ἀπηνεστέραν τυραννίαν, ἡ Γένουα, ἡ Πίζα, ἡ Φερράρα αἱ ἄλλαι Ἰταλικαὶ πόλεις ἐνθα ἤνθησε καὶ προήχθη κορυφοπερτής πολιτισμὸς καὶ πνεύματος λατρεία ὑπῆρχαν κέντρα εὐγενῆ, Τέχνης καὶ Μούσις ἐγκλείσαντα σπέρματα, καὶ ἀτινα, ὑπὸ τὸ θάλπος γενναίων προστατῶν ἀναπτυχθέντα θαυμασίως, ἤριθησαν ὑπερθεν τῶν Ἀλπεων διαδοθέντα εἰς τὰς γείτονας χώρας. Ἡ Ποίησις, ἡ Γλυπτική, ἡ Φιλοσοφία, ἡ Πολιτική

ἔσχον, κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, περιφανεῖς καὶ ἐμπεπνευσμένους Ἱεροφάντας. Ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Γαλιλαίου λαμπρῶς ἀντεπροσωπεύθη καὶ προήχθη ἡ ὑψηλὴ τῶν μαθηματικῶν ἐπιστήμη, τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔρευνα ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, τῆς φύσεως ἡ μελέτη καὶ τῶν φαινομένων τῆς ἐν τῇ φυσικῇ. Δόξα τῆς Ἰταλίας καὶ οὗτος εἰς ἐποχὴν τοσούτον ἀδρὰν εἰς μεγαλοφυΐας στρέφει τὸν εὐρὺν νόον του εἰς θετικωτέρας τῆς Ἐπιστήμης μελέτας, ἐπινοεῖ θαυμάσια τῆς Ἀστρονομίας καὶ τῆς Φυσικῆς ὅργανα, καταδεικνύει νόμους φυσικοὺς ἀπροσίτους εἰς τῶν ἀμαθῶν τὴν στρεβλὴν καὶ ἐσκοτισμένην δάνοιαν, καὶ ἐκ τῆς γῆς αἱρώμενος πρὸς τὸν οὐρανὸν μελετᾶς τὸ κάλλος αὐτοῦ, σπουδάζει τοὺς πλανήτας καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν, σκέπτεται ἐπὶ τῶν τροχιῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων, παρακολουθεῖ τοὺς δορυφόρους, εἰσδύει διὰ τῆς λεπτότητος τῆς εἰδικῆς διανοίας του εἰς τὰ μυστήρια ἐκεῖνα τὰ ἐκπλήσσοντα τὸν ὄφθαλμον καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν ὅταν, εἰς ἀστερόεσσαν νύκτα, ἀτενίζομεν τοῦ Γαλαξίου τὴν ἀστροποίκιλτον γραμμήν, καὶ ἐξιστάμεθα πρὸ τοῦ σεπτοῦ κάλλους· ἐνάστρου στερεώματος, ὅπου τόσοι ἐναρμόνιοι κόσμοι φωτείνοι ἀκολουθοῦντα τὸν αἰώνιον αὐτῶν δρόμον ὑπακούοντες εἰς τὴν ἀρχέγονον ὁδησιν τῆς χειρὸς τοῦ Δημιουργοῦ Οὐτίνος, διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῶν καὶ τῆς ἀρμονίας, ὑμνοῦσιν εὐσεβάστως τὴν δόξαν.

Ἐάν δημος τοιαύτας σελαγίζουσας κορυφὰς ἐκέκτητο ἡ Ἰταλία, εἶχεν δρῶς καὶ ἱερεῖς, ἱερεῖς σκοτεινοὺς καὶ ἀμειλίκτους πᾶσαν τὴν ἑαυτῶν γνῶσιν καὶ σοφίαν τυθέντας εἰς φράσεις καὶ περιόδους τῆς Γραφῆς ἡς τὸ ἔγρον γράμμα ἡρμήνευσον μόνον, τυφλώτοντες εἰς τὴν ἔννοιαν. Τοῦ Γαλιλαίου αἱ περὶ κινήσεως τῆς γῆς νέαι θεωρίαι καὶ ἄλλαι συναφεῖς αὐτοῦ σκέψεις καὶ μελέται ἢς δημοσίᾳ ἐκήρυττεν προύκαλεσαν τὸ ἄγρυπτον καὶ σύνοφρον βλέμμα τῆς Παπωσύνης. Ἀφοῦ δὲ τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦς προσεκάλεσε τὸν "Ηλιον νὰ σταθῇ πῶς ἐτόλμα δὲ τοῦ Γαλιλαίου νὰ κηρύττῃ διὰ τὸ ἥλιος εἶναι ἀκίνητος καὶ διὰ τὴν γῆ εἶναι ἡ κινουμένη; Οἱ ἄγιοι τῆς Ῥώμης πατέρες ἐσκανδαλίσθησαν εἰς τοιαύτην ἀντιχριστιανικὴν βλασφημίαν. Κηρύζαντες τὴν νέαν θεωρίαν φιλοσοφικῶς ψευδῆ καὶ ἀντικειμένην εἰς τὴν Πίστιν ἐστιγμάτισαν αὐτὴν καὶ ὡς αἱρετικήν, ἀτε δὴ μὴ σύμφωνον πρὸς τὴν Γραφήν. Ἡ Θρησκεία, ἡ τὴν Ἀλήθειαν ἐκπροσωποῦσα, ἐδίκει τὴν ἀλήθειαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γαλιλαίου, καὶ εἰς ποικίλα κατερχομένη τεχνάσματα ἐπειράτο νὰ ἐξευτελίσῃ τὴν ὑψηλὴν τοῦ ἀνδρὸς ὑπεροχήν, καὶ νὰ παγιδεύσῃ τὴν ἀθωότητα. Ἀλλ' δὲ τοῦ Γαλιλαίου, τῆς Ἐπιστήμης ὑπέρτερος μύστης, καὶ τῶν ιδίων ἑαυτοῦ πεποιθήσεων ἀτρόμητος ἐρμήνευτής, δὲν ἐπτοήθη ἐνώπιον τοῦ διωγμοῦ ἀδυσωπήτων κληρικῶν, καὶ ἀφοβος, κηρύσσων τὰς θεωρίας αὐτοῦ καὶ προσφεύγων καὶ εἰς τὴν μεγάλην τῆς τυπογραφίας καὶ ἐνεργετικὴν ἀνακάλυψιν ἐδημοσίευε τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἐν οἷς ἀπεκρυστάλ-

λου τῶν μελετῶν του τὰ τολμηρά ἀλλ' ἀληθῆ πορίσματα. Τὸ δάρρος τοῦ σεβασμίου πρεσβύτου, ὁ πάταγος δὲν ἡγειρεν. ή διδασκαλία του, ή φωνή τῆς ἐπιστήμης ὑπὸ τὴν φαγδαίαν βοὴν τῆς ὁποίας, ὡς φάσματα νῦκτερινά, ἐφυγαδεύοντο αἱ τέως κρατοῦσαι προλήψεις καὶ θεωρίαι, ἐκίνησαν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ιερέων τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Πάπα ὅστις, ἀπαγορεύσας τὴν διδασκαλίαν τοῦ σοφοῦ μυσταγωγοῦ τῆς ἀληθείας, προσεκάλεσεν αὐτὸν ἐπιτακτικῶς νὰ ἔμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ὅπως δώσῃ λόγον τῆς ἀσεβοῦς διδασκαλίας καὶ τῆς αἱρέσεως του. 'Ο Γαλιλαῖος ὑπῆκουσε. Μὲ τὴν συνείδησιν τῆς ἀληθείας ἦν ἡρυγνευεν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ τὸ στόμα, φέρων ἐφόδιον τὴν ἀγνότητα τοῦ βίου του, τὴν λατρείαν του πρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὸν σεβασμὸν του πρὸς τὰς ιδίας πεποιηθεῖς καὶ μελέτας ἀς. δὲν ἔζητε νὰ ἐπιβάλῃ ἀλλ' ἔξενετεν ἀπλῶς διὰ τῆς δυνάμεως ἐκείνης ἦν εἰς εὔγλωττα χείλη κομίζει τῆς ἀληθείας ἡ δύναμις, μὲ τὴν σεβασμίαν χιονώδη πολιότητα τῆς κόμης, καὶ τῷ πώγωνος του, κύπτων, ἀλλ' ὑπὸ τὸ βρύος τῶν ἐνιαυτῶν καὶ τὸ ἄχυος εὐγενῶν καὶ εὐκλεῶν κόπων, ἐνεφανίσθῃ ἐνώπιον τῶν δικαστῶν του, ἔτοιμος νὰ συζητῇσῃ, νὰ πεισῃ ἢ νὰ πεισθῇ, Ἀλλὰ πρὸς τίνας νὰ συζητῇσῃ; Οἱ ἀπηνεῖς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως δικασταὶ τὸ γράμμα τῆς Γραφῆς ἐπιδεικνύοντες εἰς τὸν Γαλιλαῖον ἥροντυτο ν ἀκούσων τὰς θεωρίας αὐτοῦ, νὰ ἴδωσι τὰ πειράματά του, νὰ ἐνωτισθῶσι τῶν ισχυρισμῶν καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων του. Οἱ φανατικοὶ δικασταί, οἱ τὴν προκατειλημένην αὐτῶν διάνοιαν στρεβλούντες διὰ τῆς ἐμμονῆς εἰς τυπικὰς φράσεις καὶ ρήματα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἰς ἀπωτέρας καὶ εὐρυτέρας ἐννοίας ἀναγόμενα, ἀναθεράπτιζον τὸν Γαλιλαῖον, καὶ ἀνίκανοι ν' ἀρθῶσιν ἄχρι τοῦ ὑψους τοῦ ἐπιστήμανικοῦ φωτὸς ἐνδα ἵστατο αὐτός, ἔσυρον χαμαὶ τὸν Σοφόν, καὶ ἐξεβίᾳζον αὐτὸν νὰ κατέληῃ ἄχρι τῆς μαθηματικῆς πλάνης ἐνδα ἵστατο αὐτοῖ! Δίκην παιγνίου τὸν περιγγαγον εἰς κοινὴν θέαν ἐκβιάζοντες τὸν Γαλιλαῖον ν' ἀποπτύσῃ δημοσίᾳ τὰς θεωρίας του! Τὸν ἐνάρετον αὐτὸν, τὸν σοφόν, τὸν ἀκελλίδωτον καὶ γέροντα κατηνάγκασαν οἱ δικασταὶ νὰ γονυπετήσῃ ταπεινῶς ἐνώπιον των, καὶ βιάζοντες τὴν κεφαλὴν του νὰ κλίνῃ πρὸς τὴν γῆν, τὴν σεβασμίαν ταύτην καὶ πολιάν κεφαλὴν τὴν ἐθισθεῖσαν νὰ ἀτενίζῃ καὶ νὰ μελετῇ τὸν οὐρανόν, ἐκβιάζοντες αὐτὸν νὰ ἵσταται πάντοτε κεκλιμένος καὶ γονυπετής πρὸς τὸ ἔδαφος τὸν κατηνάγκασαν νὰ ἀπαγγείλῃ ἐπιστημονικὴν ἐξωμοσίαν ἷς ἢ ἐννοια ἦν ὅτι αὐτὸς ὁ Γαλιλαῖος Γαλιλαῖον ὅμνυε ὅτι ἐπίστευσε πάντοτε, ὅτι πιστεύῃ ἡδη, ὅτι θεία συνάρσει θὰ πιστεύῃ καὶ εἰς

ΑΠΟΣΚΩΜΙΟΥ ΕΙΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΝ.

(Τέλος.)

ΜΕΡΟΣ Ε.

Ἐν εἰρκτῇ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Καδμείας, ἐν Θήραις, εὑρίσκομεν ἐπὶ πενιχροῦ κραββάτου κατακειμένην καὶ εἰς ἄκρον καταβεβλημένην τὴν Ματθίλδην; διφθετῶν ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Βρυεννίου μετὰ τὴν ἐν τῷ Παρθενῶν τρομεράν σκηνήν. Οἱ θρῆνοι αὐτῆς εἰσὶ σπαραξικάρδιοι.

Εἰς τὸν τάφον μού

τὸ μέλλον πᾶν ὅ,τι κηρύσσει καὶ διδάσκει ἡ Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἐκρίθην ὑποπτος λέγει αἱρέσεως ὅτε δὴ πιστεύσας καὶ ὑποστηρίξας ὅτι ὁ ἥλιος ἵσταται ἀκίνητος ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου, καὶ δὴ ἡ γῆ δὲν εἶναι τὸ κέντρον αὐτοῦ καὶ ὅτι κινεῖται! Τούτου ἐνεκα πονῶν νὰ ἔγαλειψω ἀπὸ τὸν νοῦν ὑμῶν τῶν ιερῶν δικαστῶν καὶ παντὸς ἀλλου χριστιανοῦ καθολικοῦ τὴν εὐλόγως ἐγερθεῖσαν κατ' ἔμοι ὑπόνοιαν ταύτην, μετὰ εἰλικρινοῦς καὶ ἀδόλου κερδίας καὶ πίστεως ἀπομνύω καὶ καταράμαι τὰς ρηθείσας πλάνας καὶ αἱρέσεις, γενικώτερον δὲ πᾶσαν ἀλλην πλάνην καὶ αἱρέσιν παραπλησίαν. Ἡγέρθη ὁ γέρων σοφός! Τὰ τρέμοντα γόνατά του μόλις συνεκράτουν τὸ καταβεβλημένον σῶμά του, καὶ εἰς τὴν ἀσθενῆ μορφήν του ἐπεχύθη βαθυτέρα ἔτι ὀχρότης συγκινήσεως. Τὰ χείλη του ἐψιλύρισαν ἀσθενῶς; εἰ pur si πιονε εἴπεν. 'Η ὑπὸ τὴν βίαν τοῦ τρόμου πρὸς στιγμὴν σιγήσασα ἀλήθεια ἐπανήλθεν εἰς τὰ χείλη τοῦ γέροντος, καὶ ἡ Ἐπιστήμη ἀνέλαβε τὸ κράτος αὐτῆς. Βλοσυροὶ ἵσταντο πέριξ αὐτοῦ οἱ ιεροδίκαι, καὶ ἀπωτέρω οἱ βασανισταὶ ἀνέμενον νὰ παραλάβωσι τὸ θῦμα καὶ σπαράξωσιν αὐτὸν ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πίστεως! Ἄλλ' ἡ ἀποσπασθεῖσα ὥμολογία τοῦ Γαλιλαίου ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ τὰ βασανιστήρια, καὶ ἡ ποινὴ ἡ ἐπιβληθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐπιεικῶν δικαστῶν ἦτο εὐδημος καθειρόξις μετὰ διηνεκοῦς ιεροκρατικῆς ἐπιτρίσεως. Τῶν ὁδυνηρῶν περιστασμῶν τοῦ ἐσχάτου βίου του τὸ πικρότερον κορύφωμα ἦτο ὅτι ἀπώλεσε τὴν ὄρασιν! Ἀπέθανεν ὁγδοηκονταέτης, τυφλός τοὺς ὄφθαλμούς, ἀλλὰ φωτεινότατος τὴν διάνοιαν, εἰς νέαν ἀγαγών ὁδὸν τὴν οὐρανίαν τῆς Ἀστρονομίας Ἐπιστήμην, ἀποκαλύψας ἀληθείας, κηρύξας αὐτάς, καταδιωχθεὶς ἐνεκα τῆς ἐπιστήμης, καὶ κινδυνεύσας νὰ καῆ ζῶν, ἡ βασανιζόμενος νὰ τελευτήσῃ εἰς τὰ φρικαλέα τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ὑπόγεια. Ἀπὸ τοῦ Προμηθέως ἄχρι τῶν καδί ήμας ἡμερῶν τοιούτος ὑπῆρξεν ὁ κλῆρος τῶν τολμηρῶν πνευμάτων τῶν ἀκαταπονήτως ἐπιγητούντων τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὴν Ἐλευθερίαν! Ἄληθείας καὶ Ἐλευθερίας ἀπόστολος ἐγένετο καὶ ὁ Γαλιλαῖος, καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς διανοίας αὐτοῦ ἐφυγαδεύθη τὸ βαδὺ σκότος τῆς πλάνης, καὶ φαεινή, ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου χειραγώγουμένη, ἐπέλαψεν ἀπροσμάχητος ἡ σεμνὴ καὶ ἀληθῆς τῆς Ἐπιστήμης θεά. 'Η νίκη του ὑπῆρξεν πλήρης. Εὐλαβῶς ἡ ἀνθρωπότης ἐτίμησε τὴν μητρην του, καὶ δι' ἀκτίνων ἀνεσπέρων, ἀπὸ τοῦ λαρπροῦ στέρεωμάτος συλλεχθεισῶν, ἡ θεά Ἀστρονομία ἐπλεξε τὸν τίμιον στέφανον δι' ἀπέθηκεν εὐγνωμονοῦσα ἐπὶ τῆς σεβασμίας κεφαλῆς του.

μ' ἐνέκλεισαν εἰσέτι ἀναπνέουσαν, καὶ πρὸς τὸν ἔξω κόσμον πᾶσα ἐπανε
τῆς ἐτοιμοθανάτου σχέσις· φοβερά
ἡ ἀγωνία, ὅταν νόσος ψυχική
τὸ σῶμα φθείρῃ. Μιχαὴλ ἀνίλεως
ὑπῆρξεν ἡ θεότης· εἰς τὸ στήθος σου
τοῦ Παραδείσου ἦμην ἡδη κάτοικος,